

Список використаних джерел

1. Гаазька конвенція про захист культурних цінностей у разі збройного конфлікту 1954 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_157#Text
2. Римський статут міжнародного уголовного суда 1998 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/MU98119>
3. Кількість зруйнованих пам'яток культури продовжує зростати [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mkip.gov.ua/news/7863.html>
4. Короткий Т., Савченко Я. Злочини проти культури: що каже міжнародне право про відповідальність Росії за знищену спадщину? [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://lb.ua/culture/2022/07/29/524561_zlochini_prot_i_kulturi_shcho_kazhe.html
5. Договір союзних держав із Німеччиною (Версальський договір) від 28.07.1919 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_081#Text

УДК 908 (477/46): 355.01 (477+470) “2022”

**ЧЕРКАСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ РУХ
ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ
ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОГО ФРОНТУ**

Марина СЕВЕРИНЧУК,

*член Національної спілки краєзнавців України,
начальник Центру студентського розвитку та культурних програм
Черкаського державного технологічного університету*

Метою публікації є висвітлення інформації про діяльність Черкаської обласної організації Національної спілки краєзнавців України під час активної фази російсько-української війни. Із лютого 2022 р. спілчани почали ґрунтовну, послідовну і згуртовану роботу на інформаційному фронті, популяризуючи історію рідного краю та збираючи літопис мужності сучасників, які стали у бій із російськими окупантами на різних фронтах.

26 травня 2022 р. в Черкаській обласній універсальній науковій бібліотеці імені Тараса Шевченка за ініціативи Черкаської обласної організації Національної спілки краєзнавців України відбувся Регіональний телеміст «Краєзнавці Черкащини: Україна переможе», присвячений Всеукраїнському дню краєзнавства. Захід не лише об'єднав краєзнавців з усієї Черкаської області, а й зацікавив представників осередків з інших регіонів.

«З перших днів цієї війни краєзнавці Черкащини виступили з чіткою позицією, виступили зі зверненням до громадськості, в якому засудили агресію російської федерації в Україні. До того ж, закликали всіх колег, хто досліджує рідний край, спільно працювати на перемогу. То ж сьогодні, коли кожен на своєму фронті наближає перемогу України, краєзнавці Черкащини також ведуть активну роботу на фронті краєзнавчому – активно працюють в напрямку популяризації історії України, збирають матеріали, пишуть новий літопис життя регіону, який після завершення

війни буде виданий під назвою «Книга мужності Черкащини», – зазначив голова Черкаської обласної організації Національної спілки краєзнавців України, доктор історичних наук, професор, проректор Черкаського державного технологічного університету Валентин Лазуренко [1].

Варто зазначити, що з перших днів активної фази війни краєзнавці Черкащини стали на захист батьківщини як в лавах Збройних Сил України та територіальної оборони, так і у активній волонтерській діяльності.

Краєзнавчий рух Черкащини об'єднав однодумців серед представників різноманітних сфер життя регіону: істориків, журналістів, митців, освітян, працівників музейної та бібліотечної сфери та небайдужих краян, які щиро люблять рідну землю та цікавляться її історією. Під час віртуального спілкування в межах Регіонального телемосту спілчани ділились першими здобутками й напрацюваннями за три місяці активної фази російсько-української війни. Про плани своїх краєзнавчих осередків на майбутнє розповіли колегам Василь Мельниченко (м. Черкаси), Зінаїда Священко (м. Умань), Володимир Щербатюк (Лисянщина / м. Київ), Віктор Козоріз (Великохутірський історико-краєзнавчий музей, Драбівщина / м. Харків), Тетяна Москаленко (с. Богуславець, Золотоніський район), Олена Наріжна та патріарх краєзнавчого руху Черкащини Станіслав Лячинський (м. Звенигородка), Яніна Діденко (м. Чигирин), Надія Кукса (с. Суботів на Чигиринщині), Олександр Шамрай, Таміла Чупак та Галина Таран (м. Кам'янка), Юлія Харченко, Людмила Скороход, Світлана Астахова та Володимир Нікіфоров (м. Сміла), Лідія Овсієнко, Катерина Лоєнко (м. Корсунь-Шевченківський), Тетяна Нераденко (м. Черкаси), Лариса Синявська (м. Черкаси).

Робота з обдарованими дітьми та молоддю, просвітницька робота з внутрішньо переміщеними особами, трансформація музейних закладів під реалії сьогодення, цикли історичних лекцій, видання краєзнавчих матеріалів, організація та участь у численних лекторіях та конференціях, безперервна пошукова робота – це лише мала частина титанічної праці краєзнавців Черкащини у воєнні часи.

Така активна діяльність і досвід роботи черкаських краєзнавців, яким вони збагатились протягом останніх воєнних місяців, спонукали Черкаську обласну організацію Національної спілки краєзнавців України шукати нові форми взаємодії з аудиторією. Тож із квітня 2022 р. спілчани з відділом краєзнавства Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Тараса Шевченка в межах просвітницького циклу «Краєзнавці Черкащини: Україна переможе!» започаткували проведення Годин патріотичного спілкування «З Україною в серці». На запрошення директорки Черкаської ОУНБ імені Шевченка Людмили Дядик, черкаські краєзнавці почали знайомити читачів та підписників Youtube-каналу бібліотеки з найбільш значущими віхами історії Черкащини та України.

Мета таких просвітницьких онлайн-зустрічей – у найдраматичніший період новітньої історії України висвітлювати героїчні сторінки історії черкаського краю, розповідати про патріотичні дії та вчинки земляків, їх сміливість та самовідданість, відповідати на ті запитання краян, які особливо гостро постали саме після повномасштабного вторгнення путінської росії на територію України.

Ведуча відео зустрічей – завідувача відділом краєзнавства Черкаської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Тараса Шевченка Оксана Писанко.

Розпочав цикл годин патріотичного спілкування голова Черкаської обласної організації Національної спілки краєзнавців України Валентин Лазуренко [2]. Краєзнавець розповів у ефірі про діяльність краєзнавців Черкащини у воєнний час, зокрема, про благодійну допомогу у розмірі 10 тисяч гривень із членських внесків, яку Черкаська обласна організація НСКУ перерахувала на допомогу Збройним Силам України. Окрім того, наголосив на необхідності збирати історію кожного краю у час російсько-української війни, історії єднання й гуртування навколо спільної ідеї – Перемоги над агресором, аби продемонструвати світу героїзм українського народу.

Перший заступник голови Черкаської обласної організації НСКУ, професор Василь Мельниченко [3] розповів про історію музейної справи в регіоні. Глядачі змогли дізнатись про шлях від ідей створення музеїв на території Черкаської області на початку ХХ століття серед місцевої інтелігенції до їх реалізації і виникнення краєзнавчого музею в Черкасах.

Зі старшою науковою співробітницею сектору воєнної історії Черкаського обласного краєзнавчого музею, волонтеркою, членом організації «Наш батальйон. Черкаські павучки» Тетяною Григоренко [4] ведуча проекту поспілкувалась про волонтерську діяльність черкащан від 2014 р. і особливо після повномасштабного вторгнення росії. Краєзнавиця продемонструвала глядачам низку нових музейних експонатів – воєнних трофеїв, які привезли наші захисники із найгарячіших точок.

Про роль краєзнавчих досліджень у патріотичному вихованні молодого покоління розповіла доктор історичних наук, професор, заступник голови Черкаської обласної організації Національної спілки краєзнавців України Лариса Синявська [5]. Науковиця поділилась власним досвідом ведення досліджень життєвого шляху Михайла Злобинця, відомого кобзаря, представника української інтелігенції, репресованого, чие ім'я на багато років перебувало в забутті.

Паралімпійський чемпіон, багаторазовий чемпіон світу з футболу, голкіпер Національної паралімпійської збірної з футболу, кандидат історичних наук, член НСКУ Богдан Кулинич [6] торкнувся теми спорту. Говорив про важливість перемог українців і черкащан зокрема на різноманітних спортивних аренах.

Директорка Державного архіву Черкаської області, кандидат історичних наук, доцент, почесний краєзнавець України Тетяна Клименко [7] розповіла про видатних особистостей, народжених на землі Богдана і Тараса, відомих дочок і синів черкаської землі, які зробили свій неоціненний внесок у розвиток краю і прославили його не лише в Україні, а й у світі.

На загаданих заходах та обговорених і висвітлених темах ефірів краєзнавці Черкащини не зупинились, продовжуючи свою діяльність на інформаційному фронті сучасної російсько-української війни і плануючи нові зустрічі, на яких будуть відкривати нові таємниці історії Черкащини.

Список використаної літератури

1. Северинчук М. Краєзнавці Черкащини в межах регіонального телемосту обговорили свою діяльність в умовах війни : Національна спілка краєзнавців України. URL: <https://nsku.org.ua/?p=18822>
2. Години патріотичного спілкування «З Україною в серці». Валентин Лазуренко. URL: <https://youtu.be/RFUvRifuNvw>
3. Години патріотичного спілкування «З Україною в серці». Василь Мельниченко. URL: <https://youtu.be/dEeZhICRAuM>
4. Години патріотичного спілкування «З Україною в серці». Тетяна Григоренко. URL: <https://youtu.be/GV9vpTqGGX4>
5. Години патріотичного спілкування «З Україною в серці». Лариса Синявська. URL: <https://youtu.be/YuPt3ckEDjw>
6. Години патріотичного спілкування «З Україною в серці». Богдан Кулинич. URL: <https://youtu.be/KOsSw6RaIFM>
7. Години патріотичного спілкування «З Україною в серці». Тетяна Клименко. URL: <https://youtu.be/uqtdrWTczyk>

УДК – 94(477) «2022»

**ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ ЗАСОБІВ
ЯК ОДИН ІЗ ПРОЯВІВ СПРОТИВУ ОКУПАНТАМ**

Оксана МІНСЬКА,
екскурсовод відділу

«Суботівський історичний музей»

Національного історико-культурного заповідника «Чигирин»

«Слово, моя ти єдина зброє...»

Л. Українка [8].

Дата 24 лютого 2022 р. назавжди змінила життя кожного українця: в когось більше, в когось менше, а для когось – назавжди. Зміни відбулися в переоцінці цінностей, в переосмисленні багатьох речей. Не минули зміни й нашу мову, розвиток якої, як відомо, ніколи не спиняється, і пов'язаний із безліччю факторів, в тому числі й з початком повномасштабної фази українсько-російської війни, яка дала поштовх для виникнення окремої мови називання окупанта. Переважна більшість назв, забарвлених різними відтінками – від іронічного-глузливого до образливого та лайливого, які ми сьогодні читаємо – чуємо про росіян, – це народний креатив від абсолютно різних людей. Серед нових назв є слова гніву та відчаю, жаху, огиди та прокляття... За словами Антона Дробовича, голови Українського інституту національної пам'яті, кандидата філософських наук, вживання таких слів допомагає психіці справлятися із травмою та болем, включаючи одночасно механізми заміщення – там, де людина не може поцілити у зло зброєю чи рукою, вона робить це словом, і їй стає легше. Є у практичній психології такий прийом, коли жертві пропонують вилаяти кривдника, випустити із себе всю лють. Видається, що українцям, яких щоденно вбивають і шматують, зараз дуже потрібно виговорюватися [3].